

Friso de Zeeuw: 'Ik ben niet zo van de architectuur. Het alledaagse wordt vaak verwaarloosd.'

'Gemeente als Arnhem moet oppassen voor het snelle geld uit de Randstad'

Nacht van de Architectuur

ARNHEM - Friso de Zeeuw heeft niet zo veel op met architecten. Toch is hij donderdag spreker op de Nacht van de Architectuur in Arnhem, de stad waar zo veel niet lukte. „Vaak zie je aankomen dat een plan ten onder gaat.“

Door Marco Bouman

„Ik ben niet zo van de architectuur, het is niet mijn vakgebied”, valt Friso de Zeeuw maar meteen met de deur in huis.

Maar hij is een grootheid op het terrein van gebiedsontwikkeling (tot 2017 doceerde hij het vak aan de TU Delft), en dát is de reden waarom hij donderdag tussen de betonnen pilaren van de voormalige 'Postgiro' aan de Velperweg in Arnhem zijn verhaal mag vertellen.

Te veel over de architect

Het kunststof dak van de provincie Gelderland. © DG

Nog even over de architectuur dan: „Ik ben er vaak kritisch over, zeker ook over de opleiding.” De ‘Koolhaas-school’ noemt De Zeeuw die, naar architect Rem Koolhaas, bekend om zijn iconen. Het gaat bij hem en veel vakgenoten te veel over de architect en te weinig over de gebruiker, vindt hij.

„Het alledaagse wordt vaak verwaarloosd”, stelt De Zeeuw.

Dat ambtenaren van de provincie Gelderland in hun vernieuwde onderkomen (het Gelders Huis was in 2018 gebouw van het Jaar) elkaar onder het kunststof dak niet meer kunnen verstaan als het regent, vindt hij daarvan een treffend voorbeeld.

De stad van Rijnboog

Impressie van het Havenkwartier in Rijnboog dat er nooit kwam. © Urhahn Urban Design

De Zeeuws beeld van de stad Arnhem wordt gekleurd door zijn bezoeken aan familie aan de Boulevard Heuvelink. Het is het beeld van statige, luxe herenhuizen langs een boomrijke laan, het beeld van het ‘Haagje van het Oosten’.

Terwijl Arnhem ook de stad is van de wederopbouw en de stad waar het Spijkerkwartier veranderde van hoeren- in yuppenbuurt, realiseert hij zich. „Net als het Katendrecht in mijn eigen Rotterdam.”

En, valt hem in: Arnhem is toch de stad van de projecten die niet door gingen? „Die [binnenhaven van Rijnboog](#)?” Het is het lot van veel gebiedsontwikkelingen. Processen duren zo lang dat veel de eindstreep nooit halen. De Zeeuw heeft er zijn eigen term voor: vergeefse planvorming. „Vaak zie je het aankomen dat een plan ten onder gaat in de publieke discussie. Daar moet je rekening mee houden.”

Rijnboog was een van de vele grote projecten die in de crisisjaren werden opgeknipt in kleine deeltjes, om zo toch nog wat van de grond te krijgen.

‘Kabouteren’, in het jargon van Friso de Zeeuw. Organisch ontwikkelen werd gezien als dé nieuwe methode voor de toekomst. Niets is minder waar, stelt De Zeeuw. Het was een fase. Met het einde van de economische malaise was het ook snel afgelopen met het ‘kabouteren’.

Trek naar het oosten

Zijn standpunt leidde tot een ‘pittige polemieek’. „En die heb ik ruimschoots gewonnen”, zegt hij lachend. Het is De Zeeuw niet vreemd, een knuppel in het hoenderhok gooien.

Hij deed het ook met zijn pleidooi voor een trek vanuit de Randstad naar het oosten, waar de woningprijzen nog betaalbaar zijn en de wegen (nog) niet vollopen. In Arnhem zijn [de eerste signalen al zichtbaar](#).

In 2018 werd 1 op de 23 woningen in de Gelderse hoofdstad gekocht door Amsterdammers of Utrechters. Drie jaar geleden was dat nog het geval bij 1 op de 40 huizen, blijkt uit een analyse van Strijbosch Thunnissen Makelaars.

De nieuwe Arnhemers pakken vervolgens de trein naar hun werk in de Randstad. „Op zich prima”, oordeelt De Zeeuw. „Gemeenten: profiteer ervan.”

Erkenning voor de provincie

Maar... Met de investeerders die naar het oosten trekken (om er [kantoren om te bouwen](#) naar appartementencomplexen bijvoorbeeld), komen ook partijen mee die alleen oog hebben voor snel gewin en bijvoorbeeld te kleine woningen maken waar je op de lange termijn niets aan hebt, vreest hij.

„Daar moet je je als gemeente tegen weren. Dat snelle geld moet je buiten de deur zien te houden.”

De Zeeuw ziet de migratiebeweging als erkenning voor de provincie, die de Randstad zo lang links heeft laten liggen.

„In Brabant gaat het ook heel goed, maar het duurde 25 jaar voor een regio als Eindhoven eindelijk erkenning kreeg.” Hij ziet een rol weggelegd voor regionale samenwerking, een proces van ‘bergje op, bergje af’, maar zeker op gebied van mobiliteit van groot belang.

‘Knotenpunkt’

Knooppunt Arnhem-Nijmegen werd Stadsregio Arnhem-Nijmegen en na het opheffen van dat overlegorgaan is onlangs toch weer de ‘[Metropoolregio Arnhem Nijmegen](#)’ in het leven geroepen. Om die naam moet hij grinniken.

„Ik hou het bij ‘knooppunt’, of liever nog: ‘Knotenpunkt’.” Maar die regionale samenwerking is van groot belang, benadrukt De Zeeuw. „Dat is echt noodzakelijk. Niet alleen op gebied van mobiliteit, maar zeker ook op terrein van woningbouw, economie, energie en duurzaamheid.”

De Nacht van de Architectuur is een besloten evenement. De Gelderlander had een beperkt aantal toegangsbewijzen beschikbaar voor lezers. Die zijn inmiddels alle vergeven.